

סיפור לשולחן השבת

תפילתה של אמא...

מגדולי תלמידי רבי נחמן מברסלב היה רבי שמעון מקרימנצ'וק. הוא זכה להיות מקורבו הראשון, עוד כשהיה רבי נחמן בן שלש עשרה, בטרם התפרסם רבינו בעולם. ברבות הזמן זכה לשמש את רבינו במסירות רבה. סיפור נפלא הטומן בחובו לקח עצום על כוחה של תפילה טהורה, קשור ברבי שמעון זה.

היה זה כשבאחד הימים חלה בנו הקטן, מצבו החמיר עד כדי כך שנראה כי חלילה עומד הוא על סף מוות. בימים ההם הסתלקו ילדים רבים לעולמם עקב מגיפות שונות, ותפילות רבות נתחברו לרפואת ילדים מתחלואיהם.

כיוון שהיה רבי שמעון מבחירי תלמידי רבי נחמן, פנתה אליו זוגתו במר לבה: "הלא רבי קדוש ונורא לנו, סע נא אליו וספר לו על צרתנו, אולי ימתיק את הדין מעל בנו".

עלה רבי שמעון על העגלה הראשונה שנקרתה בדרכו, ונסע אל רבו הקדוש. בבואו אל הקודש פנימה פרץ בבכי נסער, ובין התייפחות אחת לרעותה הצליח לספר במילים שבורות מה הביאו הלום.

רבי נחמן מקשיב לבכיו העצום של תלמידו רבי שמעון – ואינו משיב מאומה. רבי שמעון מביט על פני רבו ומבין את אשר לא נאמר במילים; 'כנראה גזר הדין כבר כתוב וחתום', מהרהר הוא בכאב.

חזר רבי שמעון לעגלה, ושם פניו אל עיירת מגוריו. כאשר נכנס אל ביתו, קידמה זוגתו את פניו בשאלה: "מה אמר הרבי?"

סיפר לה רבי שמעון על שתיקתו של רבי נחמן, ועל חששו הרב כי כבר כלתה הרעה. בינתיים ירד הליל על העיירה, הכל עלו על יצועם, אך זוגתו של רבי שמעון גומרת אומר שלא לתת תנומה לעפעפיה, אלא לשבת ליד מיטת בנה החולה ולהתפלל לרפואתו; היא האמינה בכל ליבה כי לא אפסה התקווה, אמונים היא ובעלה על דברי הרבי כי "אין ייאוש בעולם כלל".

במשך כל הלילה לא משה ממיטת הילד, בבכי ובדמעות התחננה על נפש בנה החולה. כשקרני חמה ראשונות הפציעו, החליט רבי שמעון לנסוע שנית לרבו – שמא הפעם תהיה זו עת רצון, וגזר הדין המרחף על ראש בנו יומתק.

בלב הולם נקש על דלתו של הרבי, וכשקיבל רשות פסע פנימה. משראהו רבי נחמן קרא לקראתו בשמחה: "שמעילה! מה רב כוחה של תפילה תמימה! ידוע תדע כי כבר נחתם דינו של בנך שיסתלק מן העולם, אך תפילותיה ודמעותיה של האם העבירו את רוע הגזרה; ולא בלבד שבנך יבריא אלא שבזכות תפילותיה יזכה לאריכות ימים!"

ליבו של רבי שמעון עלה על גדותיו מאושר. כשבא בשערי ביתו, דומה היה כאילו אינו פוסע, אלא מרקד; הוא בישר לאשתו את דברי הרבי. ואכן, הם החלו לראות עין בעין בנס המתחולל לנגד עיניהם; הילד החולה שכבר שכב ללא ניע, נטול גוון של חיים – פקח את עיניו, ואדמומית פשטה בלחיו. מיום ליום שבו כוחותיו אליו, עד שעמד על רגליו בריא ושלים.

דברי רבינו התקיימו בו עד לאחת; הוא עלה עם אביו לארץ הקודש, והסתלק לעולמו כבן מאה שנה! ללמדך, כי לעולם לא אפסו חסדיו יתברך, וכי "אין שום ייאוש בעולם כלל!"

על פרשת השבוע

(דברים ג, כג) וְאֶתְּוֹנֵן אֶל ה' בַּעַת הַהוּא לֵאמֹר: **(כד)** אֲדֹנָי ה' אֵתָהּ הַזּוֹלוֹת לְהִרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ אֶת גְּדֻלַּתְךָ וְאֶת יְדֵי הַנּוֹזֵקָה אֲשֶׁר מִי אֵל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כַּמַּעֲשִׂיךָ וּכְגִבּוֹרְתֶךָ: **(כה)** אֶעֱבְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הַהַר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְבֵּנוּן: **(כו)** וַיִּתְּעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם וְלֹא שָׁמַע אֵלַי וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי רַב לָךְ אֵל תּוֹסֵף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדַבַּר הַזֶּה: **(כז)** עֲלֶה רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְשֵׂא עֵינֶיךָ יְמִינָה וְצַפְנָה וְתִימְנָה וּמִזְרֹנָה וּרְאֵה בְעֵינֶיךָ כִּי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה: **(כח)** וְצֹו אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְזוֹזְקֶהוּ וְאִמְצָהוּ כִּי הוּא יַעֲבֹר לְפָנַי הַעַם הַזֶּה וְהוּא יְזוּזִיל אוֹתָם אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּרְאֶה:

בפסוקים אלו מספר משה רבנו לעם ישראל כמה תפילות ערך לפני הקב"ה כדי שייכנס לארץ ישראל, כמניין ואתחנן = 515 תפילות, עד שהקב"ה עצר אותו מלהתפלל שנאמר רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה:

ידוע שכל תאוותו של משה רבנו להיכנס לארץ ישראל הייתה כדי לקיים את מצוות התלויות בארץ, ועל זה אמר לו הקב"ה, עֲלֶה רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְשֵׂא עֵינֶיךָ יְמִינָה וְצַפְנָה וְתִימְנָה וּמִזְרֹנָה וּרְאֵה בְעֵינֶיךָ וְהִתְקִיִּים בְּמִשְׁחֵי רַבְּנוּ כְּאִילוּ קִיִּים אֶת כָּל הַמִּצְוֹת הַתְּלוּיֹת בְּאֶרֶץ.

בימים אלו לאחר תשעה באב, כאשר אנו מנסים להבין ולהפנים מהו החיסרון הגדול שאין לנו בית מקדש, ואין לנו כהן שיכפר בעדנו ועוד ועוד... ובימים של צרות ומחלות לא עלינו, כל מה שנותר לנו הוא לשאת תפילה אל אבינו שבשמיים.

ומי לנו כמשה רבנו, גדול הנביאים, שנאמר בו **(במדבר יב ז)** לֹא כֵן עַבְדִּי מִשֶּׁה בְּכָל בֵּיתִי וְנֶאֱמָן הוּא: **[ח]** פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמִרְאֵה בּוֹ וּמִרְאֵה וְלֹא בְּזוּיֶדֶת וְתִמְנַת ה' יָבִיט וְגו',

והנה 515 תפילות מתפלל משה רבנו ולא נענה?! ונחנו מה? הלוואי שיכולנו תפילה אחת לכוון ולהתפלל כמו משה רבנו.. ובמה דברים אמורים? ומה עלינו ללמוד מתפילותיו של משה רבנו?

ועוד יש לשאול, מדוע הקב"ה נותן למשה להתפלל 515 תפילות ורק באחרונה עוצר אותו? למה נאמר בסוף הפסוק לְאָמֹר? הלא מדובר בתפילה אישית של משה? אז לְאָמֹר לְמִי?

כדי לענות על השאלות נציג כמה רעיונות ויסודות שונים בעניין התפילה,

מניין התפילות לבניין בית המקדש

המבי"ט (רבי משה בן יוסף מיטארני) בספרו **הבית האלוקים** (שער התפילה פרק יז) מביא יסוד שבו קיימת מכסה כללית של תפילות עם ישראל, וברגע שיושלם מניין התפילות הנצרכות יבנה ביהמ"ק השלישי בע"ה. עוד מציין **המבי"ט** (רבי משה בן יוסף מיטארני) שדור שבימיו יבנה בית המקדש זה לא רק בזכות התפילות של אותו הדור, אלא זכה אותו הדור שבימיו הושלמו מניין התפילות. כך שכל יהודי יהיה לו חלק בבניין בית המקדש בהתאם לכמות התפילות שהתפלל לבניין בית הבחירה. והיסוד החשוב שבדבר הוא שכל תפילה גם כאשר אינה נענית באותו הרגע מצטרפת למניין התפילות – אין תפילה לריק!!!

מכאן גם נוכל אנו להוסיף שכל אדם מתפלל על הצרות האישיות שלו, לרפואה, לפרנסה, לזיווג, לילדים ועוד ועוד.. אבל אם נכוון כולנו להתפלל לבואו של משיח ולבניית בית המקדש השלישי – הרי שזה יהיה הפתרון לכולנו, לגאולה שלמה בכל התחומים!!!

הבטחת דוד המלך לדור אחרון שתקבל תפילתם

(תהילים קב) פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעֲרֵעַר וְלֹא בָּזָה אֶת תְּפִלָּתָם: (יט) תִּפְתָּב זֹאת לְדוֹר אֲזוּרוֹן וְעַם זָבָרָא יִהְיֶה לָּהּ: בכל דור ודור הקב"ה מאזין לתפילתם של בני ישראל ואינו בוזת את תפילתם, ואם כן, מה המיוחד בדור האחרון שעליו מבשר דוד המלך ?

הרב יעקב ישראל לוגסי בספרו **בנים דרך – דברים** מבאר שדווקא עניין חלישות הדור שלנו היא שמאפשרת לתקן בשעה אחת מה שבדורות הראשונים היה נצרך שבועות וחודשים. שעיקר העבודה בדורות האחרונים היא התפילה. אלא שזה צריך לדעת, שמבלי תורה שמקדשת ומרוממת את האדם גם התפילה לא תתקיים בידו.

לכן בא דוד המלך ומבשר לנו, לדור האחרון, שגם אם נראה לנו שנפלנו במעשים שלנו, עדיין תהא לנו הזכות לפנות בתפילה לקב"ה שיצילנו. ומובטחים אנו שיפנה הקב"ה לתפילתנו ולא ימאסנו. שנאמר, תִּפְתָּב זֹאת לְדוֹר אֲזוּרוֹן, דור אחרון, שמעידותיו יהיו רבות ועמוקות ועליו נכתב - פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעֲרֵעַר וְלֹא בָּזָה אֶת תְּפִלָּתָם: וזאת בהתחשב בריבוי הניסיונות והמשברים, ובהצטרף אליהם הייסורים הנוראים שיושפע בהם דורו של משיח המוסיפים על דכדוך הנפש, ולכן הבטחה מיוחדת לדור האחרון, שבכל עת שיפנה מעומק לבו לה' - יפנה ה' לתפילתו בכל מצב שהוא נמצא.

כיצד מתפללין ?

מתפילתו של משה ניתן ללמוד מהו סדר התפילה. בפסוק הראשון בחר משה רבינו בלשון התפילה לשון תחנונים - (דברים ג,כג) וְאֶתְזוֹנָן אֵל ה' בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר: השלב השני הוא שבח לקב"ה - (דברים ג,כד) אֲדַגִּי ה' אֶתְּהָ הַזֹּכוֹת לְהִרְאוֹת אֶת עֲבָדְךָ אֶת דָּדְךָ וְאֶת יָדְךָ הַזֹּזְקָה אֲשֶׁר מִי אֵל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כַּמַּעֲשִׂיךָ וְכַבִּיבוֹרְתְּךָ: ולאחר שלב השבח מגיע שלב הבקשות - (דברים ג,כה) אֶעֱבְרָה זָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הַהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְבָּנוֹן:

הגמרא **במסכת ברכות (לד/א)** מדברת בעניין תפילת שמונה עשרה - אמר רב יהודה, לעולם אל ישאל אדם צרכיו, לא בשלש ראשונות (*neife* המרכות *הראשונות תפילת ה-18*) ולא בשלש אחרונות (*תפילת ה-18*) אלא באמצעיות. דא"ר חנינא, ראשונות - דומה לעבד שמסדר שבח לפני רבו. אמצעיות - דומה לעבד שמבקש פרס מרבו. אחרונות - דומה לעבד שקבל פרס מרבו ונפטר והולך לו.

שמעתי בדרשתו של **הרב משה צדוק**, שסדר התפילה של אדם צריך להיות זהה כסדר שמונה עשרה, דהיינו בהתחלה משבחים את הקב"ה - **מגן אברהם**, **מחייה המתים**, **אתה קדוש**. בשלב הבא מבקשים מהקב"ה מה שנחוץ לנו - **אתה חונן**, **רפאינו**... אח"כ שלב ההודיה - **מודים אנחנו לך**, ולבסוף שוב חוזרים ומבקשים - **שים שלום**, **אלוהי נצור לשוני מרע**, **יהיו לרצון**...

והראיה לכך (**בראשית כט, לה -ויצא**) מלאה שילדה ארבעה בנים בראשונה, וכאשר נולד הרביעי קראה לו יהודה מלשון הודיה שנאמר וְתִהְיֶה עוֹד וְתִלְדִּי בֵן וְתֹאמַר הַפְּעַם אוֹדֶה אֶת ה' עַל כֵּן קָרָאתָ שְׁמוֹ יְהוּדָה וּבשלב זה הפסיקה לבקש, נעצרה בשלב "המודים" ולא המשיכה לבקש ואז וְתַעֲמֹד מִלְּדָת:

כוח התפילה

הזוהר הקדוש לפרשת ואתחנן - רס/א - רבי יוסי פתח, (ישעיה לח,ב) ויסב וזקקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל יהוה: תא חזי (כא וראה) כמה הוא חילא תקיפא דאורייתא (כמה הוא הכח החזק של התורה), וכמה הוא עלאה על פלא (וכמה הוא צלילון של הכח) דכל מאן דאשתדל באורייתא, לא דחיל מעלאי ותתאי (לא פוחז מצלילונים ומחמתונים) ולא דחיל מערעורין בישין דעלמא (ולא פוחז ממקריט רציט של הצופט) בגין דאיהו אחיד באילנא דחיי (מהו שהוא אחד בצל החיים) ואכיל מניה בכל יומא (ואוכל ממנו בכל יום).

כוח התפילה בעיני הגויים

(במדבר כא, א - חוקת) וישמע הפנעני מלך ערד ישיב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים וילוזם בישראל וישב ממונו שבי: נשאלת שאלה איך כתוב הכנעני מצד אחד ומצד שני מלך ערד? שהלא ערד זה בנגב מושבו של עמלק? עונה רש"י - (רבי שלמה יצחקי) יושב הנגב. זה עמלק, שנאמר עמלק יושב בארץ הנגב, ושנה את לשונו לדבר בלשון כנען, כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם, והם אינן כנענים, ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים ולשונם לשון כנען, אמרו נתפלל סתם, שנאמר אם נתון תתן את העם הזה בידי העמלקים שונאי ישראל כל כך האמינו בכוח התפילה של עם ישראל עדי כדי כך ששינו את לשונם כדי שעם ישראל יתבלבלו ולא ידעו כנגד מה להתפלל - עמלק על פי הלוש? או כנען על פי השפה? לבסוף התפללו בלשון כללית - נלמד מכאן מה כוח האמונה של עמלק בכוח התפילה של ישראל!!!

דוגמא נוספת וקשה ביותר מובאת במדרש רבה - איכה רבתי, (פרשה ה, אות ה) נבוכדנצר שחיק עצמות (כא ידע) צוה לנבוזראדן (כא חנניה יפה) ואמר ליה, אלההון דאינון (כא יפה יפה) מקבל בעלי תשובה הוא וידו פשוטה לקבל שבים, כיון דאת כביש להון (כיוון כחשת אמת) לא תשבקינן (כא תתן חכמת אמת...) דיצלון (יפתח...) דלא יעבדון תיובתא (כא יחזרו בתשובה, אג...), ואלההון ירחם עליהון, (הקב"ה ירחם עליהם) וגו'

בהמשך המדרש מסופר כיצד באכזריות שמר נבוזראדן על הצעתו זו של נבוכדנצר, וכל מי שרק ניסה לעשות משהו.. חתכו את אבריו חלקים חלקים, עד אשר הגיעו לפרת, ששם כבר אמר אותו רשע, כעת כבר לא יושיעם האלוקים שלהם כי כבר הגיעו לפרת, על זה אומר המזמור (תהילים קלז,א) על זהרות בכל שם ישבנו גם בכינוי, שעד שלא הגיעו לפרת לא הניחם אותו רשע לשבת כדי שלא יהיה להם פנאי של רגע אחד לחזור בתשובה.

כעת נוכל להבין את התשובה מדברי המבי"ט (רבי משה בן יוסף מיטארני) מדוע הקב"ה נותן למשה להתפלל 515 תפילות ורק באחרונה עוצר אותו? למה לא בראשונה?

שרצה הקב"ה שיצטרפו תפילותיו של משה רבנו למניין התפילות הכללי, ורק כאשר הגיע השלב שאם משה רבנו היה ממשיך להתפלל היה הקב"ה חייב להיענות לו, אז נאמר למשה רב לו אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה: שהרי גזירה היא מלפני הקב"ה שלא ייכנס משה לארץ ישראל.

וכאן יש את היסוד הגדול, שאין תפילה חוזרת ריקם, אמנם לא תמיד תפילה נענית באופן מידי, אבל כל תפילה מצטרפת ועושה את שלה, עוד טיפה ועוד טיפה בים התפילות..

כעת גם נבין מדוע נאמר בסוף הפסוק לאמר? הלא מדובר רק בתפילה אישית של משה? ולכן נאמר לאמר - לאמר למי? לנו.. כדי שאנו נלמד מתפילתו ומדרכי הנהגתו של משה רבינו, ונבין שאין תפילה חוזרת ריקם.

שבעה דנחמתא – ישעיה הנביא

מפרשתינו אנו מתחילים להפטיר את שבע ההפטרות של נחמתא, שכולן מספר ישעיה :

פרשת ואתחנן: **(ישעיה מ,א)** נְזַזְמוּ נְזַזְמוּ עָמִי יֹאמֶר אֱלֹהֵיכֶם:

פרשת עקב: **(ישעיה מט,יד)** וְתֹאמַר צִיּוֹן עֲזָבֵנִי ה' וְאֲדֹנָי שְׂכֻזָּנָי:

פרשת ראה: **(ישעיה נד,יא)** עֲנִיָּה סַעְרָה לֹא נְזַזְמָה הַזֶּה אֲנֹכִי מִרְבִּיץ בְּפוֹךְ אֲבֹנָי וּסְדֻתֵיךְ בְּסֻפְרִים:

פרשת שופטים: **(ישעיה נא,יב)** אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מִנְזַזְמֶכֶם מִי אֶת וְתִירָאִי מֵאֲנוֹשׁ יְמוֹת וּמִבֶּן אָדָם זֹצִיר יִנְתֵן:

פרשת כי תצא: **(ישעיה נד,יא)** רָגִי עֲקָרָה לֹא יִלְדָה פְּצוּזֵי רִגָּה וְצִהְלִי לֹא זֹלָה כִּי רַבִּים בְּנֵי עִוְמוּמָה מִבְּנֵי בְּעוֹלָה אָמַר ה':

פרשת כי תבא: **(ישעיה ס,א)** קוֹמוּ אֹרֵי כִּי בָּא אֹרֶךְ וּכְבוֹד ה' עֲלֶיךָ יִרְוֶוּ:

פרשת נצבים/וילך **(ישעיה סא,ט)** וְנִדְרַע בְּגוֹזִים וְרַעַם וְצֹאצְאֵיהֶם בְּתוֹךְ הָעַמִּים כָּל רֵאִיהֶם

יִכִּירוּם כִּי הֵם יָרַע בְּרַךְ ה': *וי מתחילת ימיך* **(ישעיה סא,י)** שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בְּה' תִּגְלַל נְפִשִׁי

בְּאַלְהֵי כִּי הִלְבִּישָׁנִי בְּגָדֵי יִשַׁע מִעֵיל צְדָקָה יַעֲטֵנִי כְּזוֹתֵן יְכֹהֵן פֶּאֶר וּכְכֹלָה תַעֲרָה כְּלִיָּה:

אם נתבונן בסדר ההפטרות נראה את המסר והסיבה לסדר ההפטרות, מבאר על כך **התוספות** דרך הנחמות להיות הולכות ומשתבחות. **האבודרהם** (רבי דוד בן יוסף אבודרהם) ססדר ההפטרות הינו לפי סדר דו שיח בין הקב"ה לכנסת ישראל:

בהתחלה שולח הקב"ה את הנביאים לנחם את כנסת ישראל - **(ישעיה מ,א)** נְזַזְמוּ נְזַזְמוּ עָמִי

יֹאמֶר אֱלֹהֵיכֶם: כאשר שומעת כנסת ישראל את דברי הנביאים עונה איך אנחנו יכולים

להתנחם? **(ישעיה מט,יד)** וְתֹאמַר צִיּוֹן עֲזָבֵנִי ה' וְאֲדֹנָי שְׂכֻזָּנָי: חוזרים הנביאים לקב"ה

ואומרים לו כנסת ישראל לא מתנחמת **(ישעיה נד,יא)** עֲנִיָּה סַעְרָה לֹא נְזַזְמָה: אומר הקב"ה

לנביאים לכו ותאמרו לכנסת ישראל שהנחמה תהיה מהקב"ה שנאמר **(ישעיה נא,יב)** אֲנֹכִי

אֲנֹכִי הוּא מִנְזַזְמֶכֶם: הולכים הנביאים ומעוררים את כנסת ישראל **(ישעיה ס,א)** קוֹמוּ אֹרֵי כִּי

בָּא אֹרֶךְ וּכְבוֹד ה' עֲלֶיךָ יִרְוֶוּ: מבינה כנסת ישראל כי הנחמה קרובה לבוא מאת הקב"ה

ועונה **(ישעיה סא,י)** שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בְּה' תִּגְלַל נְפִשִׁי בְּאַלְהֵי כִּי הִלְבִּישָׁנִי בְּגָדֵי יִשַׁע מִעֵיל צְדָקָה

יַעֲטֵנִי כְּזוֹתֵן יְכֹהֵן פֶּאֶר וּכְכֹלָה תַעֲרָה כְּלִיָּה:

מה המיוחד בנביא ישעיה שכל הפטרות הנחמה הן שלו בלבד ?

ויקרא רבה, פרשה י, סימן ב: רבי עזריה בשם רבי יהודה בר סימון פתר קריא בישעיה, אמר

ישעיה מטיל הייתי בבית תלמודי ושמעתי קולו של הקדוש ברוך הוא אומרת **(ישעיה ו,ח)** אֶת

מִי אֲשַׁלֵּחַ וּמִי יִכַּף לִנְוִי, שְׁלַחְתִּי אֶת מִיכָה וְהָיוּ מִכֵּן אֹתוֹ בְּלַחֵי, הֲדָא הוּא דְכָתִיב **(מיכה ד,יד)**

בְּשִׁבְטִי יָבוּ עַל הַלְלוּנִי, שְׁלַחְתִּי אֶת עֲמוֹס וְהָיוּ קוֹרִין אֹתוֹ פְּסִילוֹס, דְּאָמַר רַבִּי פִּנְחָס לְמָה

נִקְרָא שְׁמוֹ עֲמוֹס, שֶׁהָיָה עֲמוֹס בְּלִשׁוֹנוֹ, מַעֲתָה אֶת מִי אֲשַׁלַּח וּמִי יִלְךְ לְנֹו וְאָמַר הֲנִי שְׁלַחְנִי,

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, יִשְׁעִיָּה, בְּנֵי טְרַחְנִין סְרַבְנִים הֵם, אִם אֶתָּה מִקְּבֵל עֲלֶיךָ לְהַתְּבַזּוֹת

וּלְלַקּוֹת מִבְּנֵי אֶת הוֹלֵךְ בְּשְׁלִיחוֹתֵי, וְאִם לֹא אֵין אֶתָּה הוֹלֵךְ בְּשְׁלִיחוֹתֵי, אָמַר לוֹ עַל מְנַת כֵּן

(מיכה נו,ו) גְּוִי נִתְּתִי לְמִכָּה וּלְזוּזִי לְמִרְטָיִם, וְאִינִי כְּדָאִי לִילְךְ בְּשְׁלִיחוֹת אֲצֵל בְּנִיָּה, אָמַר לוֹ

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁעִיָּה אֶהְבֵּת צְדָקָה, אֶהְבֵּת לְצַדֵּק אֶת בְּנֵי, וְתִשְׁנָא רְשַׁע, שְׁשִׁנָּאת מִלְּחִיבָן,

עַל כֵּן מִשְׁחַד אֱלֹהִים אֶלְהִיךָ, מֵהוּ מַחְבְּרִיךָ ? אָמַר לוֹ חִיִּיךָ כָּל הַנְּבִיאִים קִבְּלוּ נְבוֹאוֹת נְבִיא מִן

נְבִיא **(במדבר יא,כה-בהעלתך)** וַיִּרְדֵּה ה' בְּעַנְן וַיְדַבֵּר אֲלֵינוּ וַיֵּאצֵּל מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל

שִׁבְעִים אִישׁ הַזִּקְנִים וַיְהִי כְּזוֹת עָלֵיהֶם הָרוּחַ וַיִּתְנַבְּאוּ וְלֹא יָסַפוּ:

(מלכים ב – ב,טו) ויאמרו נזוה ריוז אלקיהו על אלישע, אבל את מפי הקדוש ברוך הוא (ישעיה סא,א) ריוז אדני ה' עלי יען משוה ה' אתי לבשר עניים שלזוני לזובש לזשברי לב לקרא לשבויים דרור ולאסורים פקוז קונו: חיד שכל הנביאים מתנבאים נבואות פשוטות ואת נחמות כפולות (ישעיה נא,ט) עורי עורי, (ישעיה נא,יז) התעוררי התעוררי, (ישעיה סא,י) שוש אשיש, (ישעיה נא,יב) אנכי הוא מנזמכם, (ישעיה מ,א) נזמו נזמו.

בזכות הסכמת הנביא ישעיה ללכת בשליחות הקב"ה, זכה שיתנבא ישירות מהקב"ה ונבואותיו תהיה נבואות הנחמה, ונבואות כפולות כפי שנאמר במדרש. **ברכות נז/ב - תנו רבנן...ג' נביאים הם: הרואה ספר מלכים - יצפה לגדולה, יחזקאל - יצפה לחכמה, ישעיה - יצפה לנחמה, ירמיה - ידאג מן הפורענות.**

נחמו נחמו עמי – ואחרי ט' באב..

מכות כד/א,ב (סוף המסכת) - וכבר היה רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך ושמעו קול המונה של רומי מפלטיה (ציר fe pe) בריחוק מאה ועשרים מיל (140 ק"מ) והתחילו בוכין, ורבי עקיבא משחק. אמרו לו: מפני מה אתה משחק? אמר להם, ואתם מפני מה אתם בוכים? אמרו לו, הכושיים הללו שמשתחווים לעצבים ומקטרים לאילים, יושבין בטח והשקט, ואנו בית הדום רגלי אלהינו שרוף באש - ולא נבכה?! אמר להן, לכך אני מצחק, ומה לעוברי רצונו כך, לעושי רצונו על אתת כמה וכמה!!!
שוב פעם אחת היו עולין לירושלים, כיון שהגיעו להר הצופים, קרעו בגדיהם. כיון שהגיעו להר הבית, ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים, התחילו הן בוכין, ורבי עקיבא משחק. אמרו לו, מפני מה אתה מצחק? אמר להם, מפני מה אתם בוכים? אמרו לו, מקום שכתוב בו **(במדבר א,נא) והר הקרב יובת:** ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה?! אמר להן, לכך אני מצחק, דכתיב **(ישעיה ח,ב) ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריהו בן יברכיהו:** וכי מה ענין אוריה אצל זכריה? אוריה במקדש ראשון **(היה כהן מתקופת המלך שחזקיהו)** וזכריה במקדש שני **(הוא הנביא זכריה בן ברכיה מתרי עשר)** אלא תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה. באוריה כתיב **(מיכה ג,יב) לכן בגללכם ציון שדה תזרש וירושלם עיין תהיה והר הבית לבמות יער:** בזכריה כתיב **(זכריה ח,ד) כה אמר יהוה צבאות עד ישובו זקנים וקנות ברוזבות ירושלם ואיש משענתו בידו מרב ימים:** עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה, הייתי מתיירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה. עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה, בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת, בלשון הזה אמרו לו - עקיבא ניחמתנו עקיבא ניחמתנו:

בעומק הדברים של רבי עקיבא ישנו יסוד בסיסי, ביום ט' באב בצהריים כבר אנו קמים משיבה בריצפה, מניחים תפילין = תפארת, כלומר אנו מביעים את תחילת תהליך הגאולה עוד בתוך יום האבל עצמו. כמו גרעין שנירקב באדמה, מכאן מתחתית המדרגה, מהריקבון - מתחיל תהליך הצמיחה שלו.

שני יסודות בעם ישראל קשורים אחד בשני, בית המקדש וקרן ישראל, כאשר היה בית מקדש עלתה קרנו של עם ישראל בעיני הגויים. בחורבן בית המקדש ירד קרנו, ובחורבן ביתר ירד קרן ישראל. ולכן כדי שיתחיל תהליך הגאולה צריכים שני היסודות הללו לרדת למצב תחתית ומשם תצמח הגאולה.

בסיפור הראשון – אמר ר' עקיבא, זה שקרנם של הגויים עלה, זה רק בגלל שירד קרנם של ישראל.

בסיפור השני – אמר ר' עקיבא, הנה גם קרנו של בית המקדש ירד, ששועלים הילכו בו. כלומר כעת התקיימו שני התנאים גם בית המקדש נחרב וגם ירד קרן ישראל, ולכן עכשיו אין ספק שמתחיל תהליך הגאולה של עם ישראל. לכן רק לאחר הסיפור השני – התקבלה התמונה המלאה בעיני החכמים ולכן הודו לו בלשון כפולה על שני הסיפורים - **עקיבא ניחמתנו עקיבא ניחמתנו:**

מוסר מדברי חז"ל

ארבעת התנאים לקבלת התפילה:

אור החיים הקדוש (רבי חיים בן משה אבן עטר) מבאר שישנם ארבעה דברים בהם אדם צריך לכוון בשעה שהוא מתפלל, ולמדים אותם מהפסוק – **וְאֶתְּוֹנֵן אֶל ה' בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר:**

התנאי הראשון:

וְאֶתְחַנֵּן - אדם שמתפלל ייגש בתחנונים כמו עני הדופק על הפתח, כאשר היסוד הוא כמו שעני ניגש לבקש צדקה כאשר הוא לא בטוח שהאדם ממולו אכן ייתן לו צדקה, כך אדם הנופל בתחנונים לפני הקב"ה יבין שבעצם הקב"ה לא חייב לו כלום, ברצונו ייתן לו, וברצונו לא ייתן לו ובמיוחד כאשר אין אנו יכולים להביך את חשבונות השמים, על זה אומר שלמה המלך (**משלי יח, כג**) **תְּוֹנִינִים יְדַבֵּר רֵשׁ וְעֹשִׂיר יַעֲזֹב עֲזוֹת:**

התנאי השני:

אֶל ה' – התפילה היא אך ורק לקב"ה ישירות כי הוא מקור הרחמים. כאן קיים יסוד חשוב מאוד, שכל יהודי באשר הוא צריך להביך שהוא בן לאבא שבשמיים כמו כל יהודי אחר, והוא יכול לפנות ישירות לאבא שבשמיים !!! ולא להתפלל לרבנים, אלא דרך הרב ילמד את דרכה של תורה, ויבקש מאותו רב צדיק שימליץ בעדו לפני הקב"ה ויתפלל עליו לישועות. ובאותו עניין גם כאשר אדם משטח על קברו של צדיק, אסור לו לבקש מאותו צדיק שיושיעו אלא יפנה לקב"ה באחת מהדרכים הבאות. האחת, שיבקש מאותו צדיק שיהיה מליץ יושר עליו לפני הקב"ה, או שיבקש מהקב"ה שיעזור לו בזכות אותו צדיק שהוא כעת פוקד את קברו.

התנאי השלישי:

בְּעֵת הַהוּא – לכל תפילה יש את הזמן שלה. ישנם ימים שהם מסוגלים יותר לתפילה מאשר ימים אחרים. חודש אלול הבא עלינו לטובה בע"ה, הוא חודש הרחמים והסליחות, והוא זמן טוב יותר לבקשת סליחה ומחילה משאר השנה, ואחריו עשרת ימי התשובה, משום שנאמר על ימים אלו שהקב"ה קרוב יותר אלינו ושומע לתפילותינו כפי שאומר הנביא ישעיה (**פרק נה, ו**) **דְּרִשׁוּ ה' בְּהַמְצָאוֹ קְרָאֵהוּ בְּהִיּוֹתוֹ קָרוֹב וְגו'**

התנאי הרביעי:

לֵאמֹר – כאשר אדם מתפלל על עניין מסוים, הוא חייב לפרט במדויק למה כוונתו. לצורך כך ידוע ומפורסם המדרש **באסתר רבה (פרק ז, כד)** **מִשָּׁל לְאָדָם שֶׁהָיָה מְהַלֵּךְ בְּדֶרֶךְ, מִן דּוֹחֶקָא דְאֹרְחָא (ומטורח הדק) אֶסְתַּבַּע קְרִסוּלְיָה (נָקַע אֶת קְרִסוּלָּו), אָמַר - הַלּוֹאִי הוּא לִי חַד חֶמֶר (אמר, הלאוֹאִי הוּאִי לִי עֲכָשִׁיו חֶמֶר), עֶבֶר עֲלוּי חַד רוּמִי דִּילְדַת חֶמְרִיתִיָּה חַד עוּלָאִי (עבר לידו באתו הנמן רומאי אחד שהאתון שלו המליטה באתו הנמן..)** **אָמַר לִיָּה (הרומאי לִאֲתוֹ אֲדָס) סַב (קח) אֶרְכַּב הַדִּין עוּלָאִי (תקח את הכתפיים של את העוֹיִר הַנּוֹלֵד). אָמַר (אתו האדס) הָא צְלוּתִי אִישְׁתַּמַּע (אפה, תפילתי אכן התקבלה..) בְּרַם אֲנָא לֹא שְׁאֲלִית פְּהֵגִן (אבל אני לא ביקשתי כהולן) אִם לְמַרְכָּב אִם לְמַרְכִּיבָה (ולא פירטתי את אני רובה חמר לרכב שלי, או חמר שהוא ירכב שלי..)**

שבת שלום

לוקט ממדרשי חז"ל ומדרשות הרבנים שליט"א

ערך-ניר גהלי

להצטרפות לרשימת תפוצה שבועית - nirgahali@gmail.com

כמו כן, ניתן להוריד את המאמר מהאתר - www.nir-g.022.co.il